

PRZEWODNIK DLA EMITENTÓW AKCJI, KTÓRE PODLEGAJĄ PRZYMUSOWEJ DEMATERIALIZACJI**I ZASADY OGÓLNE**

Spółki akcyjne i komandytowo-akcyjne, które wyemitowały lub wyemitują, przed dniem 1 stycznia 2021 r., akcje, mają obowiązek zawarcia umowy o prowadzenie rejestru akcjonariuszy dla tych akcji albo umowy o rejestrację tych akcji w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. (zwany dalej „Krajowym Depozytem” albo „KDPW”). Obowiązek ten wynika z ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U z 2019 r. poz. 1798, zwanej dalej „nowelizacją k.s.h.”).

I.1. Status spółki

Zgodnie z ustawą o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, spółką publiczną jest spółka, której co najmniej jedna akcja jest dopuszczona do obrotu na rynku regulowanym lub wprowadzona do obrotu w alternatywnym systemie obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; spółki nie spełniające tych kryteriów posiadają status spółek niepublicznych.

I.2. System rejestracji

Akcje mogą być rejestrowane:

- w rejestrze akcjonariuszy prowadzonym przez podmiot uprawniony zgodnie z k.s.h., albo
- w depozycie papierów wartościowych prowadzonym przez Krajowy Depozyt.

Spółka niepubliczna powinna dokonać wyboru systemu rejestracji akcji oraz zawrzeć z podmiotem prowadzącym ten system, umowę o rejestrację akcji, w terminie do dnia 30 czerwca 2020 r.

Krajowy Depozyt nie planuje świadczenia usługi prowadzenia rejestru akcjonariuszy, ale umożliwia rejestrowanie akcji wyemitowanych przez spółki niepubliczne w depozycie papierów wartościowych na zasadach analogicznych do tych, na jakich rejestrowane są obecnie akcje emitowane przez spółki publiczne.

I.3. Obowiązek rejestracji w KDPW akcji niezdematerializowanych przez spółki publiczne i spółki niepubliczne, które mają akcje zarejestrowane w KDPW

Nowelizacja k.s.h. wprowadza zasadę jednolitego reżimu rejestrowego dla akcji danej spółki. Stosownie do art. 328¹² nowelizacji k.s.h., akcje tej samej spółki nie mogą być rejestrowane jednocześnie w depozycie papierów wartościowych i w rejestrze akcjonariuszy. Oznacza to, że wszystkie akcje danej spółki powinny zostać zarejestrowane w tym samym systemie rejestracji. Spółki publiczne oraz spółki niepubliczne, których akcje są zarejestrowane w depozycie papierów wartościowych, nie mogą zatem postanowić, że pozostałe emitowane przez nie akcje będą rejestrowane w rejestrze akcjonariuszy.

I.4. Termin zawarcia umowy o rejestrację akcji w depozycie papierów wartościowych

Spółka niepubliczna wybierając Krajowy Depozyt jako system rejestracji akcji, powinna zawrzeć z KDPW umowę o rejestrację akcji, w terminie do dnia 30 czerwca 2020 r.

Termin ten znajduje zastosowanie do wszystkich spółek niepublicznych, w tym takich, które posiadają już akcje zarejestrowane w Krajowym Depozycie. Dotrzymanie tego terminu wymaga odpowiednio wczesnego złożenia przez spółkę w Krajowym Depozycie wniosku o zawarcie umowy o rejestrację akcji, wraz z wymaganymi załącznikami do tego wniosku. Najlepiej, by dokumenty te zostały złożone w Krajowym Depozycie do końca maja, nie później jednak niż do 10 czerwca 2020 r.

W odniesieniu do spółek publicznych, nowelizacja k.s.h. nie wskazuje terminu zawarcia przez nie umowy o rejestrację akcji podlegających obowiązkowi dematerializacji. Do takich spółek będą stosować się jednak przepisy art. 15 i 16 nowelizacji k.s.h., które przewidują utratę mocy prawnej dokumentów akcji z dniem 1 stycznia 2021 r. oraz obowiązek wezwania akcjonariuszy do złożenia w spółce dokumentów akcji. Należy zatem przyjąć, że spółki publiczne powinny zawrzeć umowę o rejestrację akcji w depozycie papierów wartościowych, które nie zostały jeszcze zdematerializowane, w takim terminie, który umożliwi Krajowemu Depozytowi rejestrowanie tych akcji, począwszy od dnia 1 stycznia 2021 r. W związku z powyższym, spółki publiczne powinny złożyć w Krajowym Depozycie wniosek o zawarcie umowy o ich rejestrację wraz z wymaganymi załącznikami z odpowiednim wyprzedzeniem, do dnia 30 października 2020 r.

I.5. Przepisy szczególne dotyczące spółek niepublicznych, których akcje zostaną zarejestrowane w depozycie

Nowelizacja k.s.h. przewiduje, że do spółek niepublicznych, których akcje zostaną zarejestrowane w Krajowym Depozycie, będą się stosowały regulacje szczególne, przewidujące:

- możliwość wprowadzenia do statutu spółki niepublicznej postanowień, stosownie do których wykonywanie prawa poboru z akcji zarejestrowanych w depozycie następuje w jednym terminie;
- ustalanie dnia dywidendy przez walne zgromadzenie;
- obowiązek stosowania do takiej spółki przepisów o organizacji walnego zgromadzenia spółki publicznej.

Ważne: Rekomendujemy spółkom niepublicznym, które zdecydują się na rejestrację akcji w depozycie, wprowadzenie do swoich statutów postanowień przewidujących wykonywanie prawa poboru z akcji zarejestrowanych w depozycie w jednym terminie.

I.6. Obowiązek podjęcia przez walne zgromadzenie spółki uchwały o rejestracji akcji

Spółki publiczne nie muszą zwoływać walnych zgromadzeń w celu podjęcia uchwały o wyborze systemu rejestracji ich akcji oraz podmiotu prowadzącego ten system. Wniosek ten jest uzasadniony tym, że:

- spółki te mają obowiązek prawny rejestracji wszystkich akcji w Krajowym Depozycie;
- zgodnie z art. 328¹¹ k.s.h., jeżeli uchwała walnego zgromadzenia tak stanowi, akcje spółki niebędącej spółką publiczną, podlegają zarejestrowaniu w depozycie papierów wartościowych w rozumieniu art. 3 pkt 21 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi – z wnioskowania *a contrario* wynika, że wymogu podjęcia uchwały walnego zgromadzenia nie stosuje się w odniesieniu do akcji spółki publicznej;
- obowiązek podjęcia przez walne zgromadzenie spółki, przed wejściem w życie obowiązku dematerializacji akcji, uchwały w sprawie wyboru podmiotu uprawnionego do prowadzenia rejestru akcji danej spółki i termin podjęcia takiej uchwały, wynikają z art. 17 nowelizacji k.s.h. i dotyczą spółek nie będących spółkami publicznymi.

Obowiązek zwołania przez spółkę walnego zgromadzenia w celu podjęcia uchwały o wyborze systemu rejestracji jej akcji oraz podmiotu prowadzącego ten system dotyczy wyłącznie spółek niepublicznych, w tym takich spółek niepublicznych, które posiadają już akcje zdematerializowane w Krajowym Depozycie.

II REJESTRACJA W DEPOZYCIE AKCJI PODLEGAJĄCYCH PRZYMUSOWEJ DEMATERIALIZACJI

II.1. Umowa o uczestnictwo w typie EMITENT

Ważne: Spółki niepubliczne, które nie są uczestnikami KDPW w typie Emitent, przed zawarciem z KDPW umowy o rejestrację akcji w depozycie, muszą uzyskać status uczestnika KDPW w typie EMITENT.

Zasady uzyskiwania w KDPW uczestnictwa w typie Emitent są opisane w Przewodniku dla krajowych emitentów papierów wartościowych „Uczestnictwo Emitenta”, udostępnionym pod adresem internetowym:

http://www.kdpw.pl/pl/Emitenci/krajowi/Documents/KDPW_PRZEWODNIK_UMOWA_O_UCZESTNIC_TWO_EMITENTA.pdf

Spółki mogą w każdej chwili składać wnioski o uczestnictwo w KDPW w typie Emitent i nie ponoszą z tego tytułu żadnych opłat. Warunkiem uzyskania uczestnictwa w KDPW w typie Emitent jest jednak uzyskanie kodu LEI. Usługa nadawania kodów LEI przez Krajowy Depozyt świadczona jest za pośrednictwem serwisu internetowego <https://lei.kdpw.pl/>. Zasady nadawania tego kodu i związane z tym opłaty reguluje Regulamin Rejestrowania oraz Utrzymywania przez Krajowy Depozyt papierów Wartościowych S.A. kodów identyfikujących podmioty prawne, który jest udostępniany na stronie internetowej KDPW, pod adresem:

<http://www.kdpw.pl/pl/uslugi/agencja-numerujaca/LEI/Documents/Regulamin/RegulaminLEI.pdf>

II.2. Dodatkowe czynności, które powinna podjąć spółka w celu rejestracji akcji w KDPW

Rejestracja akcji w depozycie papierów wartościowych wymaga:

- zawarcia przez spółkę, umowy o uczestnictwo w Krajowym Depozycie (patrz pkt II.1 powyżej);
- zawarcia przez spółkę umowy lub umów o rejestrację poszczególnych serii akcji, w depozycie papierów wartościowych; papiery wartościowe, które mają być rejestrowane pod odrębnymi kodami ISIN, powinny zostać objęte odrębnymi wnioskami o zawarcie takiej umowy;
- zawarcia przez spółkę umowy z uczestnikiem bezpośrednim KDPW (firmą inwestycyjną lub bankiem), który w zakresie rejestrowanych akcji będzie pełnił funkcję sponsora emisji (podmiot, który będzie prowadził rejestr osób uprawnionych z akcji) lub pośrednika rejestracyjnego (podmiot, który dokona rozksięgowania akcji bezpośrednio na rachunki papierów wartościowych uprawnionych). Wymóg ten nie dotyczy przypadku, gdy wszystkie rachunki papierów wartościowych, na których mają być zapisane akcje, prowadzone są przez tego samego uczestnika bezpośredniego KDPW;
- zawarcia przez akcjonariusza, który nie posiada rachunku papierów wartościowych, umowy o prowadzenie takiego rachunku z firmą inwestycyjną albo z bankiem prowadzącym rachunki papierów wartościowych, chyba że spółka, zawrze z firmą inwestycyjną albo z bankiem, umowę o prowadzenie rejestru sponsora emisji dla tych akcji.

Ważne: W depozycie papierów wartościowych będą mogły zostać zarejestrowane wyłącznie te akcje wydane uprzednio w formie dokumentów, które zostaną złożone w spółce w odpowiedzi na wezwania spółki, o których mowa w art. 16 nowelizacji k.s.h. Spółka określać będzie ich liczbę w liście księgowym tych akcji, albo w aneksie do listu księgowego tych akcji. W dniu 1 stycznia 2021 r. zostanie zarejestrowana w depozycie papierów wartościowych taka liczba akcji złożonych w spółce w formie dokumentów, która wynikać będzie z dokumentów księgowych złożonych w Krajowym Depozycie do dnia 11 grudnia 2020 r. Pozostałe akcje będą mogły zostać zarejestrowane w depozycie papierów wartościowych po dniu 1 stycznia 2021 r.

II.3. Oznaczanie akcji kodami ISIN

W depozycie papierów wartościowych akcje nie są oznaczane ich indywidualnymi numerami. Rejestracja w akcji w KDPW dotyczy salda akcji posiadających te same uprawnienia i zamiennych w obrocie. Akcje danej emisji są oznaczane odrębnym kodem, nadawanym przez Krajowy Depozyt (kod ISIN).

Akcje objęte tym samym kodem ISIN powinny być zamienne, dlatego tym samym kodem ISIN powinny zostać oznaczone jedynie takie akcje, które:

- zostały wyemitowane przez ten sam podmiot;
- są tożsame w prawach i obowiązkach (są akcjami tego samego rodzaju, inkorporują takie same prawa lub obowiązki – w tym dają prawo do udziału w zysku za ten sam rok obrotowy);
- posiadają taki sam status w obrocie (są notowane w tym samym systemie obrotu lub mogą być przenoszone na inne osoby na identycznych zasadach);
- są w pełni opłacone.

Akcje imienne i akcje na okaziciela nie są tożsame w prawach, gdyż pomimo wprowadzenia nowelizacją k.s.h. zmian prowadzących do zatarcia różnic pomiędzy tymi akcjami, nadal pozostaną one akcjami różnego rodzaju. W szczególności tylko akcje imienne będą mogły być uprzywilejowane i tylko zbywalność akcji imiennych będzie mogła zostać ograniczona.

W przypadku akcji, które nie zostały w pełni opłacone – każdy pakiet takich akcji, posiadany przez poszczególnych akcjonariuszy, powinien zostać oznaczony odrębnym kodem ISIN. Akcjonariusze mogą bowiem dokonywać wpłat na akcje w różnym czasie i różnej wysokości. Wymóg oznaczenia każdego, posiadanego przez poszczególnych akcjonariuszy pakietu nieopłaconych w pełni akcji danej emisji odrębnym kodem ISIN, ma umożliwić w szczególności zidentyfikowanie w systemie depozytowym pakietu akcji posiadanego przez akcjonariusza, który nie dokonuje należnych na nie wpłat.

Ponadto w celu zachowania tej możliwości spółka powinna podjąć działania zapewniające:

- oznaczenie odrębnym kodem ISIN tej części pakietu nieopłaconych w pełni akcji danej emisji posiadanych przez danego akcjonariusza, którą zamierzałby on przenieść na inną osobę, przed dokonaniem tego przeniesienia;
- oznaczenie odrębnymi kodami tych części pakietu nieopłaconych w pełni akcji danej emisji posiadanych przez danego akcjonariusza, które miałyby zostać przez niego przeniesione na różne osoby, przed dokonaniem ich przeniesienia.

II.4. Rejestracja w depozycie akcji o ograniczonej zbywalności

Zwracamy uwagę, że w przypadku akcji imiennych, w odniesieniu do których występują jakiegokolwiek ograniczenia zbywalności, kontrola ich przestrzegania w systemie depozytowym nie jest możliwa.

Spółki, które wyemitowały lub zamierzają emitować w przyszłości akcje ograniczone w zbywalności, powinny zatem rozważyć:

- zawarcie z firmą inwestycyjną, prowadzącą rachunki papierów wartościowych, albo z bankiem powierniczym umowy, na podstawie której podmiot ten podjąłby się weryfikowania przestrzegania przez akcjonariuszy ograniczeń zbywalności akcji, oraz;
- wprowadzenie do swojego statutu zapisów zobowiązujących akcjonariuszy do nabywania akcji podlegających tym ograniczeniom wyłącznie poprzez rachunki papierów wartościowych prowadzone przez taką firmę inwestycyjną albo bank.

II.5. Opłaty związane z rejestracją akcji w KDPW

Z tytułu rejestracji akcji w depozycie pod jednym, określonym kodem ISIN, Krajowy Depozyt pobiera od emitenta jednorazową opłatę w wysokości 0,01 % wartości rynkowej tych akcji, lecz nie mniej niż

5.000 zł i nie więcej, niż 100.000 zł. Krajowy Depozyt nie pobiera od emitentów żadnych opłat stałych, a jedynie opłaty za określone usługi (np. obsługa wypłaty dywidendy, przekazanie emitentowi wykazu osób uprawnionych do uczestnictwa walnym zgromadzeniu, obsługa realizacji prawa poboru, przeprowadzenie określonej operacji na akcjach rejestrowanych w depozycie, np. wyrejestrowanie akcji umorzonych, scalenie lub podział akcji, zamiana akcji w związku łączeniem lub podziałem spółek). Wysokość i zasady naliczania opłat pobieranych od emitentów określa Tabela Opłat, będąca załącznikiem do Regulaminu KDPW – w części opłaty pobierane od emitentów oraz agentów płatniczych. Regulamin KDPW, wraz z załącznikami, jest udostępniany na stronie internetowej KDPW, pod adresem: <http://www.kdpw.pl/pl/Regulacje/Strony/regulacje.aspx>.

II.6. Najwcześniejszy termin składania w KDPW wniosków o rejestrację akcji podlegających obowiązkowi dematerializacji

Umowy o rejestrację w depozycie akcji podlegających obowiązkowi dematerializacji na podstawie przepisów nowelizacji k.s.h. będą mogły zostać zawarte po dniu wejścia w życie zmian Regulaminu KDPW i Szczegółowych Zasad Działania KDPW, określających zasady rejestracji w depozycie akcji spółek objętych przymusową dematerializacją. Zmiany Regulaminu KDPW są publikowane na stronie internetowej KDPW, pod adresem: <http://www.kdpw.pl/pl/Regulacje/Strony/regulacje.aspx>.

II.7. Rejestracja w depozycie warrantów subskrypcyjnych

Rejestracja w depozycie warrantów subskrypcyjnych, podlegających obowiązkowi przymusowej dematerializacji na podstawie przepisów nowelizacji k.s.h., będzie dokonywana na analogicznych zasadach, jak rejestracja akcji.

Niniejszy Przewodnik zawiera interpretację przepisów prawa dokonaną przez Krajowy Depozyt na potrzeby ustalenia wymogów prawnych, jakie Krajowy Depozyt powinien stosować wobec spółek, których akcje podlegają obowiązkowi przymusowej dematerializacji, realizowanej za jego pośrednictwem i nie ma charakteru porady prawnej. Krajowy Depozyt nie ponosi odpowiedzialności za szkody, które spółki mogą ponieść w wyniku zastosowania się do przyjętej przez niego interpretacji przepisów nowelizacji k.s.h. W razie powzięcia wątpliwości prawnych w zakresie kwestii opisanych w Przewodniku, zalecamy spółkom konsultację z wybraną kancelarią prawną.